

**Uchwała Nr .../.../2020
Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim
z dnia 21 kwietnia 2020r.**

w sprawie przyjęcia programu postępowania naprawczego dla Powiatu Sępoleńskiego na lata 2020 - 2022.

Na podstawie art. 12 ust. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. 2018 r. poz. 995. ze zm.) oraz art 240a ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (j.t. Dz. U z 2017 r poz. 2077 ze zm.)

**Rada Powiatu uchwala,
co następuje:**

§1

Przyjmuje się program postępowania naprawczego dla Powiatu Sępoleńskiego na lata 2020-2022, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sępoleńskiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

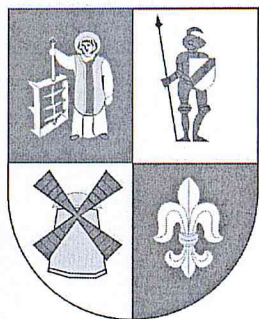
Powiat Sępoleński nie spełnia wymogów art. 243 ustawy o finansach publicznych, w konsekwencji Rada Powiatu nie może uchwalić wieloletniej prognozy finansowej.

Zgodnie z uchwałą Nr VII/26/2020 Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy z dnia 2 marca 2020 roku w sprawie wezwania Powiatu Sępoleńskiego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego zgodnie z art. 240a ust.1 ustawy o finansach publicznych przystąpiono do opracowania programu naprawczego.

Program postępowania naprawczego został opracowany i obecnie jest przedkładany do uchwalenia, by następnie można go było przedłożyć Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Bydgoszczy celem zaopiniowania.

Organy Powiatu tj. Rada i Zarząd Powiatu Sępoleńskiego w pełni współpracowały w czasie trwania prac nad opracowywaniem programu postępowania naprawczego. Wyrażają również wolę współpracy w realizacji opracowanego programu, celem pozyskania zamierzonych efektów.

W związku z powyższym zachodzi konieczność podjęcia przez Radę niniejszej uchwały.

Załącznik do Uchwały Nr .../.../2020

Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim

z dnia 21 kwietnia 2020 roku

Program postępowania naprawczego dla Powiatu Sępoleńskiego na lata 2020 - 2022

Powiat Sępoleński

Sępólno Krajeńskie, 15 kwietnia 2020 rok

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Wprowadzenie	4
3. Analiza stanu finansów Powiatu Sępoleńskiego	8
3.1 Dochody, wydatki, przychody i rozchody budżetu Powiatu w latach 2017 – 2019	8
3.2 Zobowiązania Powiatu Sępoleńskiego	17
3.3 Przyczyny zagrożenia realizacji zadań publicznych	21
3.4 Przyczyny programu postępowania naprawczego	22
4. Plan przedsięwzięć naprawczych z harmonogramem ich wprowadzania	24
4.1 Działania zmierzające do poprawy finansów Powiatu podejmowane przez Władze Powiatu przed rozpoczęciem opracowania programu postępowania naprawczego	24
4.2 Plan przedsięwzięć naprawczych	24
4.3 Harmonogram wprowadzania działań naprawczych	32
5. Przewidywane efekty finansowe poszczególnych przedsięwzięć naprawczych wraz z określeniem metodologii ich obliczania	36
5.1 Efekty finansowe zmniejszenia wydatków majątkowych	36
5.2 Efekty finansowe oszczędności w wydatkach osobowych	37
5.3 Efekty finansowe oszczędności w wydatkach rzeczowych	38
5.4 Efekty finansowe pozostałych oszczędności	43
5.5 Podsumowanie efektów finansowych przedsięwzięć naprawczych	45
6. Prognoza budżetu Powiatu Sępoleńskiego do roku 2030	46
6.1 Założenia przyjęte do prognozy budżetu	46
6.2 Wyniki prognozy budżetu	49
7. Spis załączników, tabel i rysunków	50
7.1 Spis załączników	50
7.2 Spis tabel	50
7.3 Spis rysunków	50

1. Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest projekt programu postępowania naprawczego dla Powiatu Sępoleńskiego, zgodnie z wymogami art. 240a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz. U, 2019 r. poz. 869 późn. zm.).

Zgodnie z zapisami art. 240a ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała program postępowania naprawczego na okres nieprzekraczający 3 kolejne lata budżetowe. Ilekroć w niniejszym dokumencie jest mowa o programie postępowania naprawczego, programie naprawczym lub planie naprawczym, należy przez to rozumieć program postępowania naprawczego, zgodnie z zapisami art. 240a ustawy o finansach publicznych.

2. Wprowadzenie

W latach 2015-2017 oraz w roku 2019 Powiat realizował programy postępowania naprawczego. W okresie programu postępowania naprawczego Zarząd Powiatu realizował w pełni zadanie nałożone na Powiat, wynikające z przepisów prawa przy wprowadzaniu maksymalnych oszczędności.

Pomimo wprowadzenia oszczędności w wydatkach w latach 2015-2017, które wyniosły 7.940.527,88 zł wydatki w stosunku do lat ubiegłych rosły. Przyczyna wzrostu wydatków był wzrost cen materiałów i usług. Ponadto ciągle występowały nowe wydatki wynikające z sytuacji, na które Powiat nie miał wpływu, a wynikały one z przepisów prawa:

- odszkodowanie wynikające z wyroków sądowych dotyczących szpitala (W trakcie inwestycji wykonawca ogłosił upadłość i pojawiły się dodatkowe koszty oraz odszkodowania do pokrycia przez nasz Powiat Wykonawca nie uregulował należności wobec podwykonawców, którzy sądowo domagali się od Powiatu zapłaty pomimo, że Powiat wcześniej uregulował swoje zobowiązania wobec głównego wykonawcy.),
- podwyżek dla nauczycieli, brak pełnego sfinansowania przez Budżet Państwa. Również znaczący wpływ na sytuację finansową Powiatu mają decyzje władz centralnych, które dotyczą pozyskiwania dochodów przez Powiat (np.: sprzedaż mieszkań w wielorodzinnym budynku w Sypniewie przy ul. Parkowej 2 będącego własnością Powiatu – na zgodę konserwatora zabytków czekaliśmy 10 miesięcy, decyzja wydana była negatywna, przekształcenie użytkowania wieczystego na własność – brak ustalenia sposobu obliczania pomocy publicznej – brak odpowiedzi przez 4 lata).

Na koniec 2014 roku dług Powiatu w wysokości 21.249.626,70 zł stanowił 40% w stosunku do wykonanych dochodów. Na koniec 2019 r. dług Powiatu w wysokości 29.771.471,21 zł stanowi 48,13%.

Główną przyczyną zaistniałej sytuacji finansowej Powiatu Sępoleńskiego była realizacja inwestycji w latach 2011-2014 dotyczącej „Rozbudowy z przebudową Szpitala Powiatowego im. dr A. Gacy i dr J. Łaskiego NZOZ w Więcbork w celu dostosowania zakładu opieki zdrowotnej do obowiązujących przepisów prawa”, bez udziału środków zewnętrznych. Wydatki poniesione na ten cel w w/w latach wyniosły 3.148.854,53 zł, natomiast koszt tej inwestycji w tych samych latach wyniósł 11.643.950,24 zł. Aby sfinansować to zadanie Powiat zmuszony był do sprzedaży wierzytelności, co skutkowało zwiększeniem długu Powiatu o 10.284.629,90 zł. Realizacja w/w zadania była niezbędna ze względu na konieczność dostosowania szpitala do standardów unijnych. Przystosowanie szpitala do wymogów UE było i jest ogromnym obciążeniem budżetu Powiatu, którego planowana wielkość dochodów wynosi 54 mln. zł.

Dług ten spłacany będzie przez Powiat do 2027 roku po 750.576,00 zł należności głównej rocznie oraz odsetki w okresie 2019-2027 w kwocie 1.217.877,30 zł. Poza tym na przystosowanie pozostałych oddziałów Szpitala Powiatowego do ciągle zmieniających się standardów Powiat poniósł w 2018 roku wydatek 993.000,00 zł, w roku 2019 w kwocie 765.000,00 zł oraz poniesie w 2020 roku 363.000,00 zł.

W sierpniu 2017 roku przez teren Powiatu przeszła nawałnica. Zniszczenia spowodowane nawałnicą przyczyniły się do znacznego wzrostu wydatków zarówno bieżących jak i majątkowych dotyczących przywracania stanu dróg powiatowych umożliwiających ich użytkowanie.

W latach 2016-2019 wypracowano nadwyżki operacyjne. Budżet Powiatu na 2020 rok zakłada również nadwyżkę operacyjną, która wg Uchwały Nr XX/99/2020 Rady Powiatu w Sępólnie Krajeńskim z dnia 24 marca 2020 roku stanowi kwotę 910.946,65 zł wynikającą z różnicy między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi, powiększoną o nadwyżkę z lat ubiegłych. Jedyną przeszkodą do uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2020 - 2030 przez Radę Powiatu Sępoleńskiego w ustawowym terminie są planowane wskaźniki łącznej spłaty zobowiązań Powiatu, które są wyższe od dopuszczalnych wskaźników spłaty zobowiązań. Następstwem tego

jest podjęcie uchwały Nr VII/26/2020 Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy z dnia 2 marca 2020 roku w sprawie wezwania Powiatu Sępoleńskiego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego zgodnie z art. 240a ust.1 ustawy o finansach publicznych.

W trakcie prac nad programem postępowania naprawczego okazało się, że objęcie działaniami naprawczymi okresu trzech lat tj. 2019 - 2021 zapewniłoby spełnienie w kolejnych latach warunku określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych. Jednakże wejście w życie zmian do ustawy o finansach publicznych (Dz. U. 2018.2500 z dnia 14 grudnia 2018 roku) uniemożliwia osiągnięcie wskaźników spłaty zadłużenia jeszcze w 2022 roku. Już w latach 2014-2019 Władze Powiatu podjęły działania mające na celu poprawę sytuacji finansowej Powiatu.

Główne założenia programu naprawczego uwzględniające już podjęte działania to:

1. Wprowadzenie oszczędności w wydatkach majątkowych – dopasowanie ich do możliwości finansowych Powiatu, oraz niepodejmowanie nowych inwestycji finansowanych kredytem.
2. Wprowadzenie oszczędności w wydatkach osobowych, oszczędności te dotyczą:
 - oszczędności wydatków związanych ze zmniejszeniem zatrudnienia
3. Wprowadzanie oszczędności w wydatkach rzeczowych, oszczędności te zaproponowano w dwóch kategoriach:
 - Oszczędności związane z zamrożeniem wydatków na zakup materiałów i wyposażenia, pozostałych usług oraz pozostałych wydatków na poziomie roku 2019, dalsze utrzymanie ekipy remontowej składającej się z pracowników zatrudnionych na roboty publiczne oraz utrzymanie powierzenia obsługi bhp pracownikowi PUP
 - Oszczędności związane z redukcją wydatków na materiały poprzez dalsze utrzymanie likwidacji dystrybutora
4. Oszczędności związane z dalszym utrzymaniem likwidacji służbowych telefonów komórkowych - 3 sztuki w Starostwie Powiatowym.

5. Wprowadzenie oszczędności na wydatkach na promocję Powiatu.
6. Zamrożenie podwyżki diet Radnych na poziomie 2014 roku w latach 2020-2022.
7. Nieplanowanie wydatków na dotacje dla gminnych spółek wodnych
8. Utrzymanie redukcji wydatków na dotacje dla stowarzyszeń.

W latach objętych programem postępowania naprawczego wydatki majątkowe zostaną znacząco zredukowane. W 2020 roku wielkość tych wydatków zależna jest od przepisów prawa oraz od konieczności zakończenia rozpoczętych inwestycji. Brak ich kontynuacji doprowadziłby do dewastacji majątku Powiatu, część tego majątku przy braku kontynuacji inwestycji stałaby się nieużyteczna. W latach 2020-2022 planowane będą inwestycje z udziałem środków zewnętrznych. Oszczędności te w latach 2020-2022 wyniosą 14.076.375,21 zł (do wyliczenia przyjęto średnią wartość wykonanych inwestycji w latach 2017-2019, która wynosiła 6.203.228,10 zł).

Łączny efekt działań naprawczych został oszacowany na wartość 17.965.427,47 zł w okresie 2020-2022, co szczegółowo omówiono w pkt. 5 opracowania i zaprezentowano w tabeli 17 na str. 47.

Przy przyjętych założeniach budżet Powiatu będzie spełniać w każdym roku prognozy warunek określony w art. 242 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, ale w latach 2020-2022 nie będzie spełniać warunku określonego w zmienionym art. 243 ustawy o finansach publicznych. Od 2023 roku warunki określone w art. 242-244 ustawy o finansach publicznych będą spełnione.

Oszczędności programu postępowania naprawczego uwzględnione są w budżecie na 2020 rok .

3. Analiza stanu finansów Powiatu Sępoleńskiego

3.1. Dochody, wydatki, przychody i rozchody budżetu Powiatu w latach 2017 – 2019

W latach 2017 – 2019 dochody Powiatu kształtowały się następująco: w 2018 roku dochody wzrosły o 9,83% w stosunku do 2017 r. przy czym dochody bieżące wzrosły o 3,60%, a majątkowe wzrosły o 873,56% z uwagi na pozyskanie środków zewnętrznych. W tym samym okresie wydatki ogółem wzrosły o 10,33% z czego wydatki bieżące wzrosły o 4,18%, a wydatki majątkowe wzrosły o 172,72%. Wzrost wydatków bieżących szybszy o 0,58% niż dochodów bieżących przyczynił się do obniżenia nadwyżki o 10,34%. W 2019 r. dochody wzrosły o 39,35% w stosunku do 2018 r. przy czym dochody bieżące wzrosły o 1,14%, a majątkowe o 595,07% ze względu na starania Powiatu o środki zewnętrzne. W analogicznym okresie wydatki wzrosły o 64,91%, z czego wydatki bieżące wzrosły o 0,41% z uwagi na wprowadzenie od 2015r. maksymalnych oszczędności zakładając pełną realizację nałożonych zadań z mocy prawa. Zaś wydatki majątkowe wzrosły o 715,32% z uwagi na pozyskanie na ich finansowanie środków zewnętrznych. Deficyt wzrósł znacznie z uwagi na usuwanie skutków nawałnicy.

Tabela 1. Dochody i wydatki Powiatu w latach 2017 - 2019 (dane w zł)

	2017	2018	2019
Dochody	52 355 817,44	72 578 652,75	61.857.036,69
<i>bieżące</i>	48 987 278,60	49 318 338,07	54.010.928,20
<i>majątkowe</i>	3 368 438,84	23 260 314,68	7.846.108,49
Wydatki	51 319 216,76	84 630 785,05	60.914.631,05
<i>bieżące</i>	46 689 248,21	46 881 921,08	50.208.917,27
<i>majątkowe</i>	4 629 968,55	37 748 863,97	10.705.713,78
Saldo	1 036 600,68	-12 052 132,30	942.405,64
Dochody bieżące minus wydatki bieżące	2 298 130,39	2 436 416,99	3.802.010,93

Źródło: Sprawozdania budżetowe Powiatu Sępoleńskiego

Największą pozycją w dochodach budżetu Powiatu są subwencje (oświatowa, wyrównawcza, równoważąca) otrzymywane z budżetu centralnego – w latach 2017 – 2019 stanowiły odpowiednio 47,79%, 43,12%, 29,35% dochodów ogółem. Dotacje na zadania zlecone z zakresu administracji

rządowej stanowiły w analizowanym okresie od 31,15% do 9,02% dochodów ogółem. Dotacje te w rzeczywistości jedynie „przepływają” przez budżet – Władze Powiatu nie mają możliwości wykorzystania tych kwot na inne cele niż określone w dotacji. Znaczącą pozycją w dochodach budżetu w latach 2017 – 2019 były także udziały w dochodach z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych – stanowiły one od 10,74% do 8,30% wszystkich dochodów. Ponadto duży udział w dochodach budżetu miały wpływy z usług – od 15,25% do 11,67%.

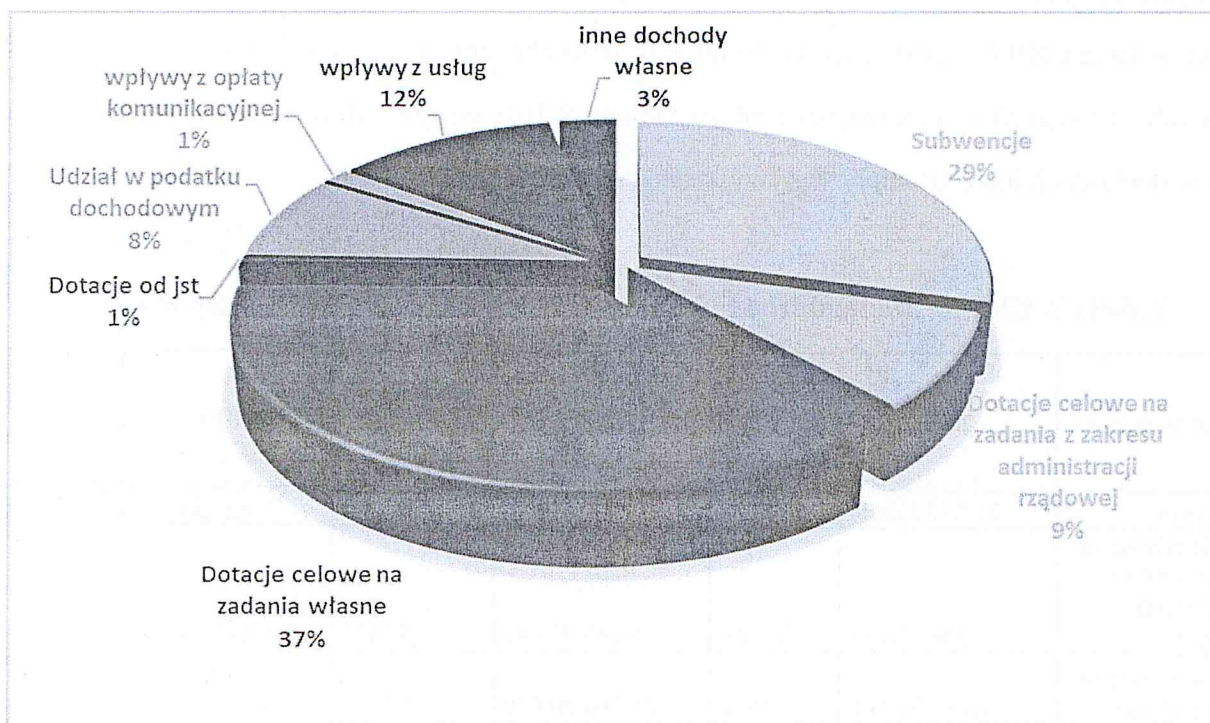
Tabela 2. Główne źródła dochodów Powiatu w latach 2017 – 2019 (dane w zł)

Źródła dochodów	2017	udział % do dochodów ogółem	2018	udział % do dochodów ogółem	2019	udział % do dochodów ogółem
Subwencje	22 577 532,00	43,12%	21 299 519,00	29,35%	23.056.544,00	37,27%
Dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej	6 236 336,96	11,91%	6 548 751,92	9,02%	6.647.545,55	10,75%
Dotacje celowe na zadania własne	6 250 322,70	11,94%	26 760 807,50	36,87%	9.012.058,00	14,57%
Dotacje od jst	799 445,22	1,53%	273 496,11	0,38%	736.494,54	1,19%
Udział w podatku dochodowym	5 351 594,65	10,22%	6 025 009,74	8,30%	6.642.991,01	10,74%
Pozostałe dochody w tym:	11 140 585,91	21,28%	11 671 068,48	16,08%	15.761.403,59	25,48%
wpływy z opłaty komunikacyjnej	906 659,20	1,73%	976 639,75	1,35%	1.020.210,00	1,66%
wpływy z usług	7 984 754,93	15,25%	8 472 036,56	11,67%	8.966.208,44	14,49%
inne dochody własne	2 249 171,78	4,30%	2 222 392,17	3,06%	5.774.985,15	9,33%
Razem	52 355 817,44	100,00%	72 578 652,75	100,00%	61.857.036,69	100,00%

Źródło: Sprawozdania budżetowe Powiatu Sępoleńskiego

Strukturę dochodów Powiatu w 2019 r. zaprezentowano na wykresie.

Rysunek 1. Struktura dochodów Powiatu w 2019 r.

Źródło: Analizy własne, na podstawie sprawozdań budżetowych Powiatu Sępoleńskiego

Aż 87,16 % - 92,59% dochodów było ewidencjonowanych w siedmiu działach klasyfikacji budżetowej. Największa część dochodów była ewidencjonowana w dziale 758 - różne rozliczenia, w którym są ujmowane subwencje (w tym dziale nie było innych źródeł dochodów latach 2017 - 2019).

Drugim działem, pod względem dochodów był dział 852 – pomoc społeczna, gdzie największą pozycję dochodów stanowiły wpływy z usług i dotacji celowej.

W dziale 852 - pomoc społeczna, wpływy z dotacji celowych otrzymanych na realizację zadań własnych Powiatu stanowiły odpowiednio 46,37%, 41,51%, 39,79 % dochodów działu w latach 2017 - 2019) oraz wpływy z usług 53,16%, 58,12%, 60,21% dochodów działu w latach 2017 - 2019.

Natomiast trzecim działem, pod względem wielkości dochodów był dział 756 – dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem. O wartości dochodów w tym dziale decydują dochody z

udziału Powiatu w podatku dochodowym od osób fizycznych odpowiednio 79,06%, 80,14%, 80,85% dochodów działu w latach 2017-2019 oraz wpływy z opłaty komunikacyjnej odpowiednio 13,18%, 13,32%, 12,78% dochodów działu w latach 2017-2019.

Czwartym działem pod względem wielkości dochodów był dział 600 – transport i łączność, gdzie największą pozycję dochodów stanowiły wpływy z dotacji celowej.

Powiat ma ograniczone możliwości wpływu na pozyskiwanie dochodów ze względu na uregulowania ustawowe dotyczące źródeł dochodów.

Tabela 3. Zestawienie dochodów Powiatu według działów, w latach 2017 - 2019 (dane w zł)

Dział	2017	udział % do dochodów ogółem	2018	udział % do dochodów ogółem	2019	udział % do dochodów ogółem
010 - Rolnictwo i leśnictwo	0,00 zł	0,00%	51 560,00	0,07%	0,00	0,00%
020 - Leśnictwo	219 804,96	0,42%	303 421,40	0,42%	424.315,56	0,69%
600 - Transport i łączność	2 164 839,06	4,13%	19 824 847,00	27,31%	6.716.637,36	10,86%
700 - Gospodarka mieszkaniowa	742 755,37	1,42%	675 411,06	0,93%	708.495,41	1,15%
710 - Działalność usługowa	792 883,74	1,51%	917 653,40	1,26%	1.048.278,47	1,69%
750 - Administracja publiczna	112 638,42	0,22%	97 573,26	0,13%	114.658,46	0,19%
751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,00 zł	0,00%	37 387,46	0,05%	0,00	0,00%
752 - Obrona narodowa	3 956,99	0,01%	26 564,00	0,04%	47.012,28	0,08%
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 751 769,75	7,17%	3 931 115,24	5,42%	3.941.894,07	6,37%
755 - Wymiar sprawiedliwości	125 207,99	0,24%	125 207,99 zł	0,17%	132.000,00	0,21%
756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	6 570 750,12	12,55%	7 334 701,90	10,11%	7.979.897,25	12,91%

758 - Różne rozliczenia	22 674 273,00	43,31%	21 456 995,00	29,56%	23.288.075,00	37,65%
801 - Oświata i wychowanie	1 175 075,81	2,24%	1 393 024,32	1,92%	1.907.795,02	3,08%
851 - Ochrona zdrowia	1 599 147,62	3,05%	1 261 076,00	1,74%	1.769.944,20	2,86%
852 - Pomoc społeczna	8 163 9,21 48	15,59%	8 090 264,03	11,15%	8.444.766,45	13,65%
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	777 872,82	1,49%	2 079 511,23	2,87%	1.029.206,84	1,66%
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	420 698,63	0,80%	447 326,61	0,62%	410.580,54	0,66%
855 - Rodzina	3 001 712,73	5,73%	4 478 255,19 zł	6,17%	3.867.123,33	6,25%
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	58 482,22	0,11%	46 757,65	0,06%	26.356,45	0,04%
Razem	52 355 817,44	100,00%	72 578 652,75	100,00%	61.857.036,69	100,00%

Źródło: Sprawozdania budżetowe Powiatu Sępoleńskiego

Wykazane wydatki w dziale ochrona zdrowia dotyczą realizacji inwestycji w latach 2011-2014 dotyczącej „Rozbudowy z przebudową Szpitala Powiatowego im. dr A. Gacy i dr J. Łaskiego NZOZ w Więcborku w celu dostosowania zakładu opieki zdrowotnej do obowiązujących przepisów prawa”, bez udziału środków zewnętrznych. Wydatki poniesione na ten cel w w/w latach wyniosły 3.148.854,53 zł, w tym 1.789.533,29 zł z zaciągniętego kredytu. Koszt tej inwestycji w latach 2011-2014 wyniósł 11.643.950,24 zł. Aby sfinansować to zadanie Powiat zmuszony był do sprzedaży wierzytelności, co skutkowało zwiększeniem długu Powiatu o 10.284.629,90 zł. Realizacja w/w zadania była niezbędna ze względu na konieczność dostosowania szpitala do standardów unijnych. W 2019 roku na ten cel wydano 2.406.576,00 zł.

W analizowanym okresie, uzyskane dochody w największej części były przeznaczane na wynagrodzenia i pochodne. Udział wynagrodzeń oraz pochodnych od wynagrodzeń stanowił w latach 2017 - 2019 odpowiednio 48,97%, 29,87%, 43,21% wydatków budżetu.

Drugą dużą grupą wydatków były wydatki rzeczowe, które stanowiły w analizowanym okresie odpowiednio 33,82%, 20,62%, 32,12% wydatków ogółem. W wydatkach rzeczowych dominowały wydatki na zakup materiałów i wyposażenia, zakup energii oraz zakup usług.

Udział wydatków majątkowych w wydatkach budżetu rósł w latach 2017 - 2019 z 9,02% przez 44,60% do 17,58%. W tym odpowiednio 4,10%, 35,04%, 12,52% wydatków majątkowych w analizowanym okresie zostało przeznaczonych na drogi. Na ochronę zdrowia przeznaczono odpowiednio 2,21%, 2,47%, 3,95% budżetu wydatków majątkowych z lat 2017 - 2019, a na pomoc społeczną odpowiednio 1,66%, 5,96%, 0,57% wydatków.

Tabela 4. Główne kierunki wydatków Powiatu w latach 2017 - 2019 (dane w zł)

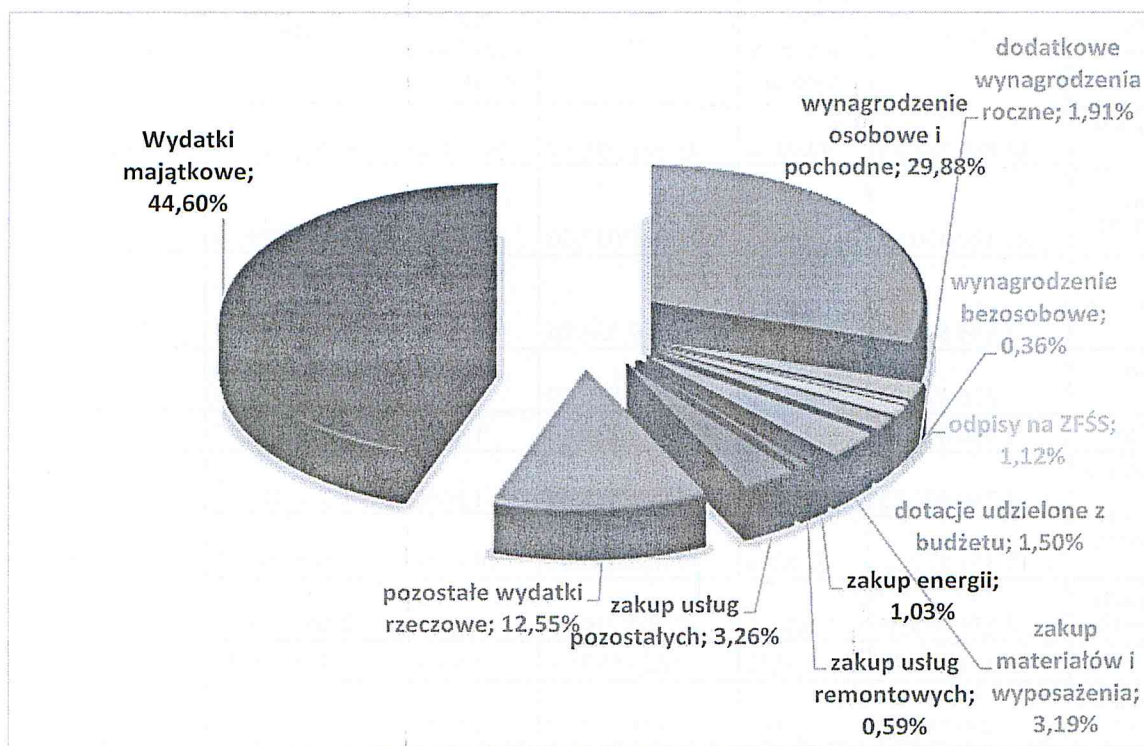
Kierunki wydatków	2017	udział % do wydatków ogółem	2018	udział % do wydatków ogółem	2019	udział % do wydatków ogółem
Wydatki bieżące, w tym:	46 689 248,21	90,98%	46 881 921,08	55,40%	50.208.917,27	82,42%
a) wynagrodzenie osobowe i pochodne	25 129 470,00	48,97%	25 287 037,36	29,88%	26.318.279,38	43,21%
b) dodatkowe wynagrodzenia roczne	1 635 549,43	3,19%	1 617 539,86	1,91%	1.681.373,40	2,76%
c) wynagrodzenie bezosobowe	236 177,96	0,46%	301 856,59	0,36%	306.701,92	0,50%
d) odpisy na ZFŚS	1 090 070,74	2,12%	949 788,56	1,12%	977.242,02	1,60%
e) dotacje udzielone z budżetu	1 240 402,82	2,42%	1 266 433,88	1,50%	1.356.315,94	2,23%
f) wydatki rzeczowe, w tym:	17 357 577,26	33,82%	17 459 264,83	20,63%	19.569.004,61	32,12%
<i>zakup materiałów i wyposażenia</i>	3 239 346,05	6,31%	2 703 246,87	3,19%	2.605.713,62	4,28%
<i>zakup energii</i>	933 724,33	1,80%	869 997,92	1,03%	864.344,35	1,42%
<i>zakup usług remontowych</i>	509 384,97	0,99%	501 557,87	0,59%	508.584,18	0,83%
<i>zakup usług pozostałych</i>	2 706 314,92	5,27%	2 760 842,28	3,26%	2.871.240,90	4,71%
<i>pozostałe wydatki rzeczowe</i>	9 968 806,99	19,43%	10 623 619,89	12,55%	12.719.121,56	20,88%
Wydatki majątkowe, w tym:	4 629 968,55	9,02%	37 748 863,97	44,60%	10.705.713,78	17,58%
a) w dziale "transport i łączność"	2 104 631,76	4,10%	29 664 818,09 zł	35,05%	7.628.887,51	12,52%

b) w dziale „działalność usługowa”	0,00	0,00%	0,00	0,00%	304.355,27	0,50%
c) w dziale "oświata i wychowanie" oraz "edukacyjna opieka wychowawcza"	459 144,97	0,89%	531 248,93	0,63%	0,00	0,00%
d) w dziale "ochrona zdrowia"	1 134 120,16	2,21%	2 094 935,55	2,48%	2.406.576,00	3,95%
e) w dziale "pomoc społeczna"	850 761,90	1,66%	5 047 320,89	5,96%	343.895,00	0,57%
f) w dziale "gospodarka komunalna i ochrona środowiska"	30 000,00	0,06%	32 000,00	0,04%	22.000,00	0,04%
g) w pozostałych działach	51 309,76	0,10%	378 540,51	0,45%	0,00	0,00%
Razem wydatki	51 319 216,76	100,00%	84 630 785,05	100,00%	60.914.631,05	100,00%

Źródło: Sprawozdania budżetowe Powiatu Sępoleńskiego

Strukturę wydatków Powiatu w 2019 r. zaprezentowano na wykresie.

Rysunek 2. Struktura wydatków Powiatu w 2019 r.

Źródło: Analizy własne, na podstawie sprawozdań budżetowych Powiatu Sępoleńskiego

Największe wydatki, aż 85,87% - 91,14% wydatków było ewidencjonowanych w siedmiu działach.

Największą część wydatków zaewidencjonowano w dziale 801 - oświata i wychowanie

odpowiednio (29,91%, 15,93%, 22,85% wydatków w latach 2017 - 2019) - w dziale tym największy udział miały wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. W dziale 600 – transport i łączność odpowiednio 9,08%, 38,20%, 17,05%.

Znaczące wydatki były także ponoszone w działach 852 - pomoc społeczna od 27,50% do 15,72 %, w szczególności na utrzymanie domów pomocy społecznej w latach 2017 - 2019, z przeznaczeniem dla rodzin zastępczych w latach 2017 - 2019). Na utrzymanie placówek opiekuńczo - wychowawczych w dziale 855 od 9,59% do 10,39% wydatków.

Trzy pozostałe działy pod względem wartości wydatków to:

750 - Administracja publiczna, w którym największy udział miały wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń;

754 – Bezpieczeństwo publiczne, ochrona przeciwpożarowa, dominują uposażenia funkcjonariuszy i pochodne.

851 – Ochrona zdrowia, dominują wydatki związane z inwestycjami w Szpitalu Powiatowym.

Tabela 5. Zestawienie wydatków Powiatu według działów, w latach 2017 - 2019 (dane w zł)

Dział	2017	udział % do wydatków ogółem	2018	udział % do wydatków ogółem	2019	udział % do wydatków ogółem
010 - Rolnictwo i leśnictwo	0,00 zł	0,00%	51 560,00	0,06%	0,00	0,00%
020 - Leśnictwo	225 506,64	0,44%	304 602,86	0,36%	424.152,82	0,70%
600 - Transport i łączność	4 660 210,66	9,08%	32 329 034,65	38,20%	10.385.376,43	17,05%
630 - Turystyka	6 390,75	0,01%	9 240,06	0,01%	7.360,00	0,01%
700 - Gospodarka mieszkaniowa	118 326,79	0,23%	129 607,56	0,15%	235.290,00	0,39%
710 - Działalność usługowa	576 354,78	1,12%	733 789,62	0,87%	946.496,15	1,55%
750 - Administracja publiczna	3 688 621,68	8,27%	4 629 520,63	5,47%	4.722.317,34	7,75%
751 - Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,00 zł	0,00%	37 387,46	0,04%	0,00	0,00%

752 - Obrona narodowa	3 864,21 zł	0,01%	26 564,00	0,03%	47.012,28	0,08%
754 - Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	3 221 446,93 zł	6,93%	3 954 814,28	4,67%	3.876.174,91	6,36, %
755 - Wymiar sprawiedliwości	123 600,00 zł	0,27%	125 208,00	0,15%	132.000,00	0,22%
757 - Obsługa długu publicznego	747 036,19 zł	1,61%	655 683,06	0,77%	1.096.841,53	1,80%
801 - Oświata i wychowanie	14 756 133,81 zł	31,72%	13 484 882,38	15,93%	13.917.324,85	22,85%
851 - Ochrona zdrowia	2 195 920,40 zł	4,72%	3 241 011,55	3,83%	3.504.520,20	5,75%
852 - Pomoc społeczna	12 793 424,61 zł	27,50%	9 153 507,17	10,82%	9.575.020,75	15,72%
853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	3 168 460,73 zł	6,81%	5 468 929,12	6,46%	3.408.491,82	5,60%
854 - Edukacyjna opieka wychowawcza	1 896 849,02 zł	4,08%	2 074 378,50	2,45%	2.209.427,79	3,63%
855 - Rodzina	0,00 zł	0,00%	8.116.002,79	9,59%	6.331.605,58	10,39%
900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	63 330,37 zł	0,14%	41 205,59	0,05%	39.106,86	0,06%
921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	23 487,61 zł	0,05%	25 278,99	0,03%	25.203,30	0,04%
926 - Kultura fizyczna i sport	33 007,79 zł	0,07%	38 576,78	0,05%	30.908,44	0,05%
Razem	46 515 176,35 zł	100,00%	84 630 785,05	100,00%	60.914.631,05	100,00%

Źródło: Sprawozdania budżetowe Powiatu Sępoleńskiego

W latach 2017 - 2019 Powiat zaciągnął kredyty o łącznej wartości 17.065.370,62 zł w tym 12.365.695,62 zł na sfinansowanie deficytu, 4.699.675,00 zł na spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wykup obligacji. Spłaty kredytów i wykup obligacji w latach 2017 – 2019 wyniosły 6.061.675,00 zł (w tym 1.362.000,00 zł sfinansowano ze środków wolnych). Zatem w analizowanym okresie, zadłużenie Powiatu z tytułu zaciągniętych kredytów i wyemitowanych obligacji, oraz sprzedaży wierzytelności z długu szpitala wzrosło o 8.751.967,62 zł do poziomu 29.771.471,21 zł. (w tym 5.316.546,70 zł z tyt. sprzedaży wierzytelności szpitala)

W tym samym okresie na wydatki majątkowe przeznaczono łącznie 53.084.546,30 zł.

Tabela 6. Dochody, wydatki oraz przychody i rozchody Powiatu, w latach 2017–2019(dane w zł)

	2017	2018	2019
Dochody	52 283 679,40	72 578 652,75	61.857.036,69
Wydatki	51 319 216,76	84 630 785,05	60.914.631,,05
Saldo	1 036 600,68	-12 052 132,30	942.405,64
Przychody, w tym:	3 789 066,54	16 041 523,66	2.174.149,00
<i>kredyty</i>	1 942 846,96	15 122 523,66	0,00
<i>obligacje</i>	0,00	0,00	0,00
<i>inne źródła</i>	1 846 219,58	919 000,00	2.174.149,00
Rozchody	3 234 475,00	1 465 200,00	1.362.000,00

Źródło: Sprawozdania budżetowe Powiatu Sępoleńskiego

3.2 Zobowiązania Powiatu Sępoleńskiego

3.2.1 Zobowiązania Powiatu Sępoleńskiego w latach 2017 – 2019

Na koniec 2019 r. zadłużenie Powiatu wynosiło 29.771.471,21 zł, w tym 24.454.924,51 zł dotyczyło zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów, a 5.316.546,70 zł dotyczyło długu spłacanego wydatkami na rozbudowę szpitala.

Relacja rozchodów i wydatków przeznaczonych na obsługę długu, do dochodów budżetu, wahała się w latach 2017 - 2019 w przedziale od 7,53% w 2017 r. do 2,91% w 2018 i do 1,77% w 2019r. Relacja zadłużenia do dochodów budżetu wzrosła w analizowanym okresie z 36,30% w 2017 r., 43,70 w 2018 r., do 48,13% w 2019 r.

Przyczyną wzrostu zadłużenia była konieczność realizacji inwestycji w latach 2011-2014 dotyczącej „Rozbudowy z przebudową Szpitala Powiatowego im. dr A. Gacy i dr J. Łaskiego NZOZ w Więcborku w celu dostosowania zakładu opieki zdrowotnej do obowiązujących przepisów

prawa” z własnych środków oraz dalsze przystosowanie szpitala do ciągle zmieniających się standardów. Poza tym w związku z nawalnicą, która przeszła przez teren Powiatu Sępoleńskiego konieczna była odbudowa i przebudowa dróg powiatowych na łączną wartość wydatków majątkowych i bieżących w kwocie ogółem 47.374.621,74 zł. Powiat mając ograniczony wpływ na wielkość dochodów własnych musiał się zadłużyć na wykonanie w/w zadań inwestycyjnych.

Tabela 7. Wartość zobowiązań Powiatu z tytułu kredytów, pożyczek, wyemitowanych papierów wartościowych na koniec lat 2017- 2019 oraz wydatki na obsługę tych zobowiązań (dane w zł)

	2017	2018	2019
Łączna kwota przypadających do spłat kredytów, pożyczek, wykupu papierów wartościowych wraz z odsetkami	3 941 647,93	2 120 883,06	2.458.841,53
Łączne zadłużenie obejmujące zobowiązania z tyt. kredytów, pożyczek, papierów wartościowych (w tym dług na rozbudowę szpitala)	18 977 299,55	31 884 047,21	29.771.471,21
<i>W tym wydatki na rozbudowę szpitala</i>	6 817 698,70	6 067 122,70	5.316.546,70
<i>W tym kredyty, pożyczki i obligacje</i>	12 159 600,85	25 816 924,51	24.454.924,51
Obsługa zadłużenia/ dochody budżetu	7,53%	2,91%	1,77%
Zadłużenie/ dochody budżetu	36,30%	43,70%	48,13%

Źródło: Sprawozdania budżetowe Powiatu Sępoleńskiego

3.2.2 Zobowiązania Powiatu Sępoleńskiego na dzień 31.12.2019

Na dzień 31.12.2019 r. wartość zobowiązań Powiatu wynosiła 29.771.471,21 zł, z wyżej wymienionej kwoty 24.454.924,51 zł dotyczyło zadłużenia z tytułu zaciągniętych kredytów, wyemitowanych obligacji, a 5.316.546,70 zł dotyczyło długu spłacanego wydatkami na rozbudowę szpitala.

Przyczyną konieczności opracowania programu postępowania naprawczego jest niemożliwość zaplanowania tak wydatków, aby osiągnąć wskaźniki zadłużenia w 2020 roku. Powiat nie osiąga bowiem dochodów w wysokości umożliwiających sfinansowanie wszystkich ustawowych zadań Powiatu i osiągnięcia wskaźników. Podkreślić należy, że nigdy nie było zobowiązań wymagalnych na koniec roku jak i w czasie roku. Ponadto nie bez znaczenia jest fakt, że dane niezbędne do obliczenia relacji, której niespełnienie uniemożliwia uchwalenie budżetu na dany rok oraz WPF, są danymi historycznymi. W momencie opracowywania programu postępowania naprawczego Władze Powiatu nie mają już na te dane wpływu.

Szczegóły dotyczące zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wyemitowanych obligacji prezentuje Tabela 8 na stronie 20 oraz przewidywanego zadłużenia w latach 2020 - 2022 z uwzględnieniem tylko już zaciągniętych kredytów.

Tabela 8. Zobowiązania Powiatu na lata 2020-2022 bez nowych zobowiązań
- stan na dzień 31.12.2019 r.

Załącznik nr 8

ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE												
LP	NAZWA ZOBOWIĄZANIA	TERMIN ZACIĄGNIĘCIA ZOBOWIĄZANIA	NAZWA RODZAJ ZADANIA	KWOTA POZOSTAŁEJ RATY ZOBOWIĄZANIA	TERMIN SPŁATY RAT ZGODNIE Z UMOWAMI	KWOTA ZACIĄŻENIA NA KONIEC ROKU 2019	KWOTA SPŁATY W ROKU 2020	KWOTA ZACIĄŻENIA NA KONIEC ROKU 2020	KWOTA SPŁATY W ROKU 2021	KWOTA ZACIĄŻENIA NA KONIEC ROKU 2021	KWOTA SPŁATY W ROKU 2022	KWOTA ZACIĄŻENIA NA KONIEC ROKU 2022
1	KREDYT DŁUGOTERMINOWY nr 1542013008 (AB 273 39 2013) BS Bydgoszcz - ODDZIAŁ ZŁOTNIKI KUJAWSKIE	15.11.2013	WYKONANIE DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ W OBLASTACH ZAGOSPODAROWANIA I WYKONANIA PRAC W OBLASTACH	437 500,00	01.05.2020			437 500,00				
				437 500,00	02.11.2020		437 500,00					
				437 500,00	31.05.2021				437 500,00			
				437 500,00	31.05.2022						437 500,00	
				437 500,00	31.05.2023							437 500,00
				437 500,00	31.05.2024	7 526 000,00		1 750 000,00		1 312 500,00		875 000,00
2	KREDYT DŁUGOTERMINOWY nr 40102014620000749300867051 (AB 273 59 2014) PKO Warszawa	01.12.2014	WYKONANIE DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ W OBLASTACH ZAGOSPODAROWANIA I WYKONANIA PRAC W OBLASTACH	700 000,00	DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 30 000,00 ZŁ W STYCZNIU CO ROKU ZO 000,00 ZŁ		700 000,00					
				350 000,00	POCZĄTEK SPŁATY OD 2017 ROKU z wój roku 2019 na 2020 podwójnie				350 000,00			
				350 000,00		1 400 000,00		700 000,00		350 000,00	350 000,00	0,00
3	KREDYT DŁUGOTERMINOWY nr AB 273 4 2015 - ozm Powiatu Sępoleńskiego nr CE/1/GRK/12015 - ozm BS Węgorz	2015	WYKONANIE DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ W OBLASTACH ZAGOSPODAROWANIA I WYKONANIA PRAC W OBLASTACH	240 000,00	W 2020 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ		240 000,00					
				240 000,00	W 2021 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ				240 000,00			
				480 000,00	W 2022 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 40 000,00 ZŁ						480 000,00	
				480 000,00	W 2023 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 40 000,00 ZŁ							480 000,00
				360 000,00	W 2024 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 30 000,00 ZŁ							360 000,00
				160 553,69	W 2025 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 30 000,00 ZŁ W LIPCU	1 026 553,69		1 248 553,69		1 100 553,69		1 026 553,69
4	KREDYT DŁUGOTERMINOWY nr AB 273 1 2016 - ozm Powiatu Sępoleńskiego nr CE/1/GRK/12016 - ozm BS Węgorz	2016	WYKONANIE DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ W OBLASTACH ZAGOSPODAROWANIA I WYKONANIA PRAC W OBLASTACH	240 000,00	W 2016 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ		240 000,00					
				240 000,00	W 2017 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ				240 000,00			
				240 000,00	W 2018 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ						240 000,00	
				240 000,00	W 2019 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ							240 000,00
				190 000,00	W 2020 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ W PAŹDZIERNIKU 10 000,00 ZŁ	1 320 000,00		1 150 000,00		810 000,00		630 000,00
5	KREDYT DŁUGOTERMINOWY nr AB 273 3 2017 - ozm Powiatu Sępoleńskiego nr 73/2017/009 - ozm BS Bydgoszcz ODDZIAŁ ZŁOTNIKI KUJAWSKIE	2017	WYKONANIE DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ W OBLASTACH ZAGOSPODAROWANIA I WYKONANIA PRAC W OBLASTACH	250 846,96	W 2017 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ W LUTYM 20 846,96 ZŁ		250 846,96					
				240 000,00	W 2021 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ				240 000,00			
				240 000,00	W 2022 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ						240 000,00	
				240 000,00	W 2023 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ							240 000,00
				240 000,00	W 2024 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ							240 000,00
				240 000,00	W 2025 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 20 000,00 ZŁ							240 000,00
6	KREDYT DŁUGOTERMINOWY nr S2398W02018 Getin Noble Bank S.A. Warszawa	2018	WYKONANIE DZIAŁALNOŚCI KRAJOWEJ I MIĘDZYNARODOWEJ W OBLASTACH ZAGOSPODAROWANIA I WYKONANIA PRAC W OBLASTACH	12 000,00	W 2026 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 1 000,00 ZŁ	15 122 523,66		1 880 000,00		1 440 000,00		1 220 000,00
				1 310 523,66	W 2021 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 110 000,00 ZŁ W GRUDNIU 100 000,00 ZŁ				1 310 523,66			
				1 380 000,00	W 2022 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 115 000,00 ZŁ						1 380 000,00	
				1 680 000,00	W 2023 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 140 000,00 ZŁ							1 680 000,00
				2 400 000,00	W 2024 DO KOŃCA KĄDEGO M-CA PO 140 000,00 ZŁ							2 400 000,00
RAZEM KREDYTY				24 454 924,51		24 454 924,51	2 317 846,96	22 137 077,55	2 816 023,66	19 319 053,89	3 127 500,00	16 191 553,89
KWOTA DŁUGU "ROZBUDOWA SZPITALA" - SPŁATA Z WYDATKÓW BUDŻETU				5 316 546,70		5 316 546,70	758 576,00	4 565 970,70	750 576,00	3 815 394,70	750 576,00	3 064 818,70
RAZEM ZADŁUŻENIE				29 771 471,21		29 771 471,21	28 703 048,25	26 703 048,25	23 134 448,59	23 134 448,59	19 256 372,59	

Źródło: Opracowanie własne - dane Powiatu Sępoleńskiego wg zawartych umów.

3.3 Przyczyny zagrożenia realizacji zadań publicznych

Podstawową przyczyną trudnej sytuacji finansowej Powiatu są:

- wysokie zadłużenie, skutkujące wysokimi wydatkami na jego obsługę;
- konieczność realizacji inwestycji „Rozbudowy, przebudowy i doposażenia Szpitala Powiatowego im. dr A. Gacy i dr J. Łaskiego NZOZ w Więcborku w celu dostosowania zakładu opieki zdrowotnej do obowiązujących przepisów prawa” bez udziału środków zewnętrznych skutkujących wykupem wierzytelności w roku 2015 i w następnych latach do roku 2026 w kwocie po 750.576,00 zł rocznie, a w roku 2027 ostatnia rata w kwocie 62.514,70 zł wraz z należnymi odsetkami w okresie 2019-2027 - 1.217.877,30 zł. Ciągłe zmieniające się przepisy prawa w sprawie standaryzacji szpitali powiatowych zobowiązuje powiat do ponoszenia na ten cel wydatków w kwotach 2018r. – 2.094.935,55 zł, 2019r. – 765.500,00 zł i 2020r. – 363.000,00 zł.

Na dzień 31.12.2019 r. Powiat był znacząco zadłużony. Wartość zaciągniętych kredytów wyniosła 24.454.924,51 zł, oraz wykup wierzytelności szpitala 5.316.546,70 zł, co przy dochodach na poziomie średniej z lat 2017 – 2019 w kwocie 62.263.835,63 zł, daje relację zadłużenia do dochodów na poziomie 47,82%. Wydatki na obsługę zadłużenia w 2019 r. wyniosły 1,77% dochodów.

Należy wskazać, że zadłużenie Powiatu rosło na przestrzeni wielu lat. Wzrost zadłużenia w latach 2012-2014 wyniósł 10.433.544,29 zł. Przyczyną była konieczność realizacji inwestycji „Rozbudowy, przebudowy i doposażenia Szpitala Powiatowego im. dr A. Gacy i dr J. Łaskiego NZOZ w Więcborku w celu dostosowania zakładu opieki zdrowotnej do obowiązujących przepisów prawa”. Pozostała kwota zobowiązań, tj. 10.816.082,41 zł została zaciągnięta przed 2012 r. Pozytywnym faktem jest, że przyrost zobowiązań w tych trzech latach był niższy od wartości poniesionych wydatków majątkowych (wydatki majątkowe 53.084.546,30 zł – przyrost zobowiązań 8.694.642,62 zł = 44.389.903,68 zł), co oznacza, że wydatki majątkowe były częściowo finansowane z dochodów bieżących, które były wyższe od wydatków bieżących w latach 2017 - 2019.

Poza tym w sierpniu 2017 roku przez teren Powiatu Sępoleńskiego przeszła nawałnica czyniąc spustoszenie, między innymi zdewastowała drogi powiatowe. Przywrócenie tych dróg do używalności w 2018r. kosztowało powiat 28.992.987,84 zł w wydatkach majątkowych. Żeby zrealizować to zadanie Powiat musiał zaciągnąć na ten cel kredyt w 2018 roku na kwotę 9.628.313,90 zł.

Ponadto Powiat boryka się z typowymi problemami, które występują także w innych powiatach, tj.:

- wzrastająca liczba realizowanych zadań;
- niewielki majątek;
- niewielkie możliwości wpływu na wysokość dochodów własnych
- duży udział w wydatkach oświaty, w której system wynagradzania nie jest zależny od Władz Powiatu;
- duże uzależnienie dochodów budżetu od subwencji i dotacji z budżetu centralnego.

3.4 Przyczyny programu postępowania naprawczego

Trudna sytuacja finansowa, w jakiej znalazł się Powiat od 2013 r. skutkowałą osiągnięciem takich wskaźników obsługi zadłużenia, które uniemożliwiały uchwalenie budżetu na lata 2015-2017 oraz na 2019 rok spełniających wymogi określone w ustawie o finansach publicznych oraz w latach 2020-2022. Następstwem tego było podjęcie uchwały Nr VII/26/2020 Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy z dnia 2 marca 2020 roku w sprawie wezwania Powiatu Sępoleńskiego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego zgodnie z art. 240a ust.1 ustawy o finansach publicznych.

Zakładane znaczące wartości spłaty kredytów w latach 2020-2022 skutkują wysokimi wskaźnikami dotyczącymi obsługi zadłużenia w relacji do dochodów budżetu. W tej sytuacji nie byłoby możliwe spełnienie przez Powiat warunku określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych. W

związku z powyższym, konieczne stało się opracowanie programu postępowania naprawczego, zgodnie z art. 240a ustawy o finansach publicznych.

4. Plan przedsięwzięć naprawczych z harmonogramem ich wprowadzania.

4.1 Działania zmierzające do poprawy finansów Powiatu podejmowane przez Władze Powiatu przed rozpoczęciem opracowania programu postępowania naprawczego.

Przed rozpoczęciem opracowania programu postępowania naprawczego, Władze Powiatu podjęły działania zmierzające do poprawy sytuacji finansowej Powiatu. Działania zostały przeprowadzone w następujących obszarach:

1. Racjonalizacja wydatków rzeczowych:

- a) ograniczono zużycie tonerów i tuszy poprzez wydruki jednokolorowe oraz rezygnację z drukarek wymagających wyższych kosztów utrzymania;

2. Pozostałe działania:

- a) wprowadzono stały monitoring wydatków przez Skarbnika i Zarząd Powiatu;
- b) zobowiązano dyrektorów jednostek organizacyjnych Powiatu do przygotowania analizy swoich placówek pod kątem oszczędności wydatków;
- c) nie podwyższenie diet Radnych Powiatu od 2014 roku;

Wymienione działania zostały podjęte przed rozpoczęciem prac nad programami postępowania naprawczych, a ich efekty zostały uwzględnione w projekcie budżetu na 2020 r., przyjętym przez Radę Powiatu.

4.2 Plan przedsięwzięć naprawczych

W celu poprawy sytuacji finansowej Powiatu, Zarząd Powiatu Sępoleńskiego zamierza wprowadzić następujące działania naprawcze:

- wprowadzić oszczędności w wydatkach majątkowych, dopasowując je do możliwości finansowych Powiatu;

- wprowadzić oszczędności w wydatkach osobowych;
- wprowadzić oszczędności w wydatkach rzeczowych;
- pozyskiwać dodatkowe dochody;
- zaciągnąć kredyt restrukturyzacyjny.

Ponadto, zgodnie z zapisami art. 240a ust. 5 i 6 Ustawy o finansach publicznych, w okresie realizacji postępowania naprawczego:

- nie będą podejmowane nowe inwestycje finansowane kredytem, pożyczką lub emisją papierów wartościowych;
- nie będzie udzielana pomoc finansowa innym jednostkom samorządu terytorialnego;
- nie będą udzielane poręczenia, gwarancje i pożyczki;
- nie będą ponoszone wydatki na promocję Powiatu;
- zostanie ograniczona realizacja zadań innych niż obligatoryjne, finansowanych ze środków własnych;
- do dnia zakończenia postępowania naprawczego wysokość wydatków na diety radnych oraz wynagrodzenie Zarządu Powiatu nie będzie przekraczać wysokości wydatków z tego tytułu z roku poprzedzającego rok, w którym została podjęta uchwała w sprawie programu postępowania naprawczego; w rzeczywistości, założenia programu przewidują zamrożenie wydatków na wynagrodzenia dla Zarządu Powiatu oraz zamrożenie wydatków na diety radnych.

4.2.1 Oszczędności w wydatkach majątkowych

Dla potrzeb programu naprawczego przyjęto następujące założenia dotyczące wydatków majątkowych:

Tabela 9. Wydatki inwestycyjne na 2020 rok

Lp.	Dział	Rozdział	§*	Nazwa zadania inwestycyjnego i okres realizacji (w latach)	Łączne koszty finansowe	Planowane wydatki						jednostka organizacyjna realizująca program lub koordynująca wykonanie programu
						rok budżetowy 2020 (8+9+10+11)	z tego źródła finansowania				środki wymienione w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 u.f.p.	
							dochody własne jst	kredyty i pożyczki	środki pochodzące z innych źródeł*	środki		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	600	60014	6050	Kontynuacja budowy chodników w ciągu dróg powiatowych w oparciu o pomoc finansową udzieloną przez samorząd Gminy Kamień Krajeński	50 000,00	50 000,00	25 000,00	0,00	A. 25 000,00	0,00	Zarząd Drogowy w Sępólnie Kr.	
									B. 0,00			
									C. 0,00			
2	600	60014	6050	Kontynuacja budowy chodników w ciągu dróg powiatowych w oparciu o pomoc finansową udzieloną przez samorząd Gminy Sępólno Krajeńskie	50 000,00	50 000,00	25 000,00	0,00	A. 25 000,00	0,00	Zarząd Drogowy w Sępólnie Kr.	
									B. 0,00			
									C. 0,00			
3	600	60014	6050	Kontynuacja budowy chodników w ciągu dróg powiatowych w oparciu o pomoc finansową udzieloną przez samorząd Gminy Sośno	50 000,00	50 000,00	25 000,00	0,00	A. 25 000,00	0,00	Zarząd Drogowy w Sępólnie Kr.	
									B. 0,00			
									C. 0,00			
4	600	60014	6050	Kontynuacja budowy	50 000,00	50 000,00	25 000,00	0,00	A. 25 000,00	0,00	Zarząd	

traktować zaplanowane wydatki majątkowe jako zapewnienie środków na wkład własny, a otrzymane środki zewnętrzne zwiększą wartość zaplanowanych wydatków inwestycyjnych.

4.2.2 Oszczędności w wydatkach osobowych

W ramach programu postępowania naprawczego przewidziano podjęcie następujących działań zmierzających do zmniejszenia wydatków osobowych:

- zmniejszenie zatrudnienia w Starostwie i w podległych jednostkach organizacyjnych; w ramach opracowywania programu postępowania naprawczego kontynuowano przegląd zatrudnienia w Starostwie i w podległych jednostkach; spadek zatrudnienia prognozuje się w następujących grupach:
 - pracownicy przechodzący na emeryturę, w miejsce których nie zakłada się zatrudniania nowych pracowników;
 - planowane zwolnienia pracowników nie wpłyną ujemnie na pełną realizację zadań;

Prognozę spadku zatrudnienia sporządzono do roku 2022, w przeliczeniu na etaty; w 2020 r. założono spadek zatrudnienia o 4 etat, w 2021r - 2 etaty, podsumowanie zakładanego spadku zatrudnienia przedstawia tabela poniżej:

Tabela 10. Planowany spadek zatrudnienia w Starostwie i w jednostkach organizacyjnych (dane w etatach)

	2020	2021	2022	Suma
Pracownicy odchodzący na emerytury	3	1	-	4
Planowane zwolnienia pracowników	1	1	-	2
Razem spadek zatrudnienia	4	2	-	6

Źródło: Założenia Zarządu Powiatu Sępoleńskiego

4.2.3 Oszczędności w wydatkach rzeczowych.

Dla potrzeb programu naprawczego założono następujące oszczędności w wydatkach rzeczowych:

- w latach 2020-2022 zamrożenie wydatków na zakup materiałów i wyposażenia, pozostałych usług oraz pozostałych wydatków na poziomie wydatków z 2019 r.
- ograniczenie wydatków na usługi remontowe poprzez utrzymanie ekipy remontowej składającej się z pracowników zatrudnionych na roboty publiczne;
- zmniejszenie wydatków na zakup usług telekomunikacyjnych przez utrzymanie zmniejszenia trzech numerów komórkowych;
- dalsze nieplanowanie wydatków na dotacje dla gminnych spółek wodnych;
- utrzymanie redukcji wydatków na dotacje dla stowarzyszeń o 30% w porównanie z 2014 rokiem .
- utrzymanie powierzenia obsługi BHP pracownikowi PUP

4.2.4 Pozostałe oszczędności i inne działania naprawcze.

Pozostałe oszczędności wynikają z konieczności spełnienia wymogów art. 240a ustawy o finansach publicznych, tj.:

- zaprzestanie ponoszenia wydatków na promocję Powiatu - wydatki te zostaną zawieszone tylko na czas realizacji programu postępowania naprawczego;
- zamrożenie wydatków na wynagrodzenia Starosty, Wicestarosty na okres programu postępowania naprawczego na poziomie obniżonych płac w 2018 roku;
- zamrożenie wydatków na diety radnych na lata 2020 - 2022, na poziomie obniżonych wydatków 2014 r.; zgodnie z art. 240a ust. 6 ustawy o finansach publicznych na okres programu postępowania naprawczego.

Ponadto, w ramach Programu postępowania naprawczego przewidziano podjęcie następujących działań:

1. Promocja oferty edukacyjnej szkół wśród uczniów szkół podstawowych naszego powiatu, jak i powiatów ościennych, w celu pozyskania jak największej ilości uczniów do szkół co wpłynie na wysokość subwencji.

Skutki finansowe wymienionego powyżej działania nie podlegały wycenie w ramach przygotowania programu postępowania naprawczego. Powyższe założenia są dodatkowymi, w wyniku których możliwe są do osiągnięcia dodatkowe dochody i oszczędności.

2. Przekształcenie ZS Nr 2 w Sępólnie Krajeńskim w Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczych wpłynie na zwiększenie dochodów Powiatu Sępoleńskiego o kwotę 337.451,00 zł.

3. Likwidacja stołówki w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Więcborku przy ul. Pocztowej 9.

4.3. Harmonogram wprowadzania działań naprawczych

Przedstawione w poprzedniej części dokumentu działania naprawcze są poprzedzone pracami przygotowawczymi, związanymi ze stroną formalno - prawną i organizacyjną programu postępowania naprawczego. W związku z powyższym, w tabeli z harmonogramem ujęto wszystkie działania niezbędne do wykonania, od których zależy powodzenie programu postępowania naprawczego.

Tabela 11. Harmonogram działań naprawczych

Rodzaj podejmowanych działań	Osoby/ podmioty odpowiedzialne	Efekt	Termin realizacji
Prace przygotowawcze			
Opracowanie programu postępowania naprawczego	Wydział Finansów Starostwa Powiatowego w Sępólnie Krajeńskim	Program postępowania naprawczego dla Powiatu Sępoleńskiego	15.04.2020 r.
Przedstawienie programu postępowania naprawczego Zarządowi Powiatu Sępoleńskiego	Skarbnik Powiatu Sępoleńskiego	Projekt uchwały Rady Powiatu w sprawie przyjęcia programu postępowania naprawczego	15.04.2020 r.
Prezentacja programu postępowania naprawczego radnym Powiatu. Zaopiniowanie projektu uchwały w sprawie programu postępowania naprawczego dla Powiatu Sępoleńskiego	Skarbnik Powiatu Sępoleńskiego Komisje stałe Rady Powiatu	Opinia Komisji stałych Rady Powiatu	20.04.2020 r.
Przyjęcie programu postępowania naprawczego	Przewodniczący Rady Powiatu	Uchwała Rady Powiatu w sprawie przyjęcia programu postępowania naprawczego	21.04.2020 r.
Złożenie programu postępowania naprawczego do Regionalnej Izby Obrachunkowej	Zarząd Powiatu Sępoleńskiego	Spełnienie deklaracji Zarządu Powiatu Sępoleńskiego	22.04.2020 r.
Działania restrukturyzacyjne			

Rodzaj podejmowanych działań	Osoby/ podmioty odpowiedzialne	Efekt	Termin realizacji
Przekształcenie Zespołu Szkół Nr 2 w Sępolnie Krajeńskim w Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy	Wydział Edukacji	Pozyskanie dodatkowych dochodów	1 wrzesień 2020 rok
Zmniejszenie wydatków majątkowych	Zarząd Powiatu Sępoleńskiego	Ograniczenie wydatków majątkowych w latach objętych programem postępowania naprawczego dla lat 2020-2022	Lata 2020-2022
Oszczędności w wydatkach osobowych	Zarząd Powiatu Sępoleńskiego/ kierownicy podległych jednostek	Spadek poziomu zatrudnienia – utrzymanie biura ds. wspólnej obsługi finansowej placówek oświatowych, spadek wydatków na wynagrodzenia i pochodne w latach 2020-2022 - zamrożenie wydatków na wynagrodzenia w latach 2020-2022 (członków zarządu)	2020-2022 r. spadek poziomu zatrudnienia w Starostwie i w jednostkach podległych o 6 etatów: od 01.01.2020 r. – spadek o 1 etat w PUP w Sępolnie Kraj. od 01.01.2020 r. – spadek o 1 etat w Starostwie Powiatowym od 01.08.2020 r. – spadek o 1 etat w Starostwie Powiatowym od 01.10.2020 r. – spadek o 1 etat w Starostwie Powiatowym od 01.01.2021 r. – spadek o 1 etat w PUP w Sępolnie Kraj. od 01.08.2021 r. – spadek o 1 etat w Starostwie Powiatowym Zamrożenie wydatków na wynagrodzenia i pochodne w latach 2020-2022 na poziomie wydatków 2019 r. członkom zarządu
Zamrożenie i redukcja wydatków rzeczowych	Zarząd Powiatu Sępoleńskiego / kierownicy podległych jednostek	Zamrożenie wzrostu wydatków na zakup materiałów i wyposażenia, usług oraz pozostałych wydatków w 2020 r. na poziomie wydatków z 2019 r.	Zamrożenie wydatków na zakup materiałów i wyposażenia na poziomie 2019 r. zamrożenie wydatków dotyczy 2020-2022 r. pozytywne efekty redukcji/ zamrożenia wydatków będą mieć miejsce w całym okresie prognozy: • utrzymanie likwidacji trzech służbowych telefonów komórkowych w latach 2020-2022 • utrzymanie ekipy remontowej w latach 2020-2022 • utrzymanie nie planowania wydatków na dotacje dla gminnych spółek wodnych w latach 2020-2022 • redukcja wydatków na dotacje dla stowarzyszeń o 30%(od poziomu 2014 r) w latach 2020-2022 • utrzymanie powierzenia obsługi bhp pracownikowi PUP w latach 2020-2022 • redukcja wydatków na prenumeratę i publikację w latach 2020-2022
Zamrożenie wydatków na diety dla radnych oraz wydatków na wynagrodzenie Zarządu Powiatu	Zarząd Powiatu Sępoleńskiego / Rada Powiatu	Zamrożenie wydatków	Lata 2020-2022
Likwidację wydatków na promocję	Zarząd Powiatu Sępoleńskiego	Brak wydatków na promocję w latach 2020-2022	Lata 2020-2022
Likwidacja stołówki przy internacie CKZiU w Więcborku ul. Poczтова 9	Zarząd Powiatu / Dyrektor CKZiU w Więcborku	Spadek poziomu zatrudnienia oraz poziomu wydatków rzeczowych	01.07.2020 r.
Zaciągnięcie kredytu restrukturyzacyjnego	Zarząd Powiatu	Osiągnięcie wskaźników spłaty zadłużenia	31.12.2020 rok.

Przekształcenie Zespołu Szkół Nr 2 w Sępolnie Krajeńskim w Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy	Wydział Edukacji	Pozyskanie dodatkowych dochodów	1 września 2020 roku
--	------------------	---------------------------------	----------------------

Źródło: Analizy własne/zakożenia Zarządu Powiatu Sępoleńskiego

5. Przewidywane efekty finansowe poszczególnych przedsięwzięć naprawczych wraz z określeniem metodologii ich obliczania.

5.1 Efekty finansowe zmniejszenia wydatków majątkowych

Efekty finansowe zmniejszenia wydatków majątkowych zostały oszacowane poprzez porównanie wydatków Powiatu w wariantcie zmniejszenia wydatków, z wariantem bez zmniejszania wydatków.

Dla potrzeb oszacowania wydatków przyjęto założenie, że wydatki majątkowe finansowane ze środków własnych (bez dotacji) w kolejnych latach kształtowałyby się na poziomie średnim z lat 2017 - 2019 i byłyby waloryzowane o inflację. W latach 2017-2019 średnie wydatki majątkowe finansowane ze środków własnych wyniosły 6.203.228,10 zł.

Tabela 12. Wydatki majątkowe Powiatu w latach 2017-2019 (dane w zł)

	2017	2018	2018
Wydatki majątkowe ogółem	4.629.968,55	37.748.863,97	10.705.713,78
Dotacje majątkowe na wydatki majątkowe	3.368.438,84	23.260.314,68	7.846.108,49
Wydatki majątkowe ogółem, finansowane ze środków własnych	1.261.529,71	14.488.549,29	2.859.605,29
Średnie wydatki majątkowe ogółem, finansowane ze środków własnych	6.203.228,10		

Źródło: Sprawozdania budżetowe Powiatu Sępoleńskiego

Średnią wartość wydatków majątkowych finansowanych ze środków własnych za lata 2017 - 2019 przyjęto jako hipotetyczną wartość wydatków w 2020 r., w przypadku braku ograniczania wydatków majątkowych - w kolejnych latach byłaby ona waloryzowana o wskaźnik inflacji. Tak oszacowane wydatki zestawiono z wydatkami z przygotowanej prognozy, zakładającej redukcję wydatków majątkowych - opis założeń znajduje się w punkcie 4.2.1 na stronie 26-28. Oszczędności związane z wydatkami majątkowymi w okresie realizacji programu postępowania naprawczego w latach 2020-2022

wyniosą 14.076.375,21 zł. Plan wydatków majątkowych w projekcie wieloletniej prognozy finansowej wynosi:

w 2020 roku 1.952.681,89 zł, średnia wydatków 6.203.228,10 zł, oszczędności 4.250.546,21 zł,

w 2021 roku 1.804.356,12 zł, średnia wydatków 6.203.228,10 zł, oszczędności 4.398.871,98 zł,

w 2022 roku 776.271,08 zł, średnia wydatków 6.203.228,10 zł, oszczędności 5.426.957,02 zł.

5.2 Efekty finansowe oszczędności w wydatkach osobowych

Efekty finansowe oszczędności w wydatkach osobowych zostały oszacowane w kilku grupach:

- utrzymanie biura obsługi oświaty samorządowej.

Oszczędności z tego tytułu wyniosą (szczegółowe wyliczenia zawiera tabela 13):

w 2020 roku – 508.381,80 zł – 300.000,00 zł = 208.381,80 zł

w 2021 roku – 508.381,80 zł – 315.000,00 zł = 193.381,80 zł

w 2022 roku – 508.381,80 zł – 330.750,00 zł = 177.631,80 zł

Razem oszczędności w okresie programu postępowania naprawczego 579.395,40 zł.

Tabela 13. Zestawienie wynagrodzeń i oszczędności z tytułu powstania biura ds. wspólnej obsługi oświaty (dane w zł)

L.p.	Stanowisko	Miesięcznie 1 etat
ZSP Sępólno Krajeńskie		
1.	Referent	3 347,67 zł
2.	Główny księgowy	4 270,61 zł
LO Więcbork		
1.	Główny księgowy	3 916,50 zł
PPP		
1.	Główny księgowy	3 820,75 zł
LO Sępólno		
1.	Główny księgowy	4 316,56 zł
CKZiU		
1.	Główny księgowy	3 921,46 zł
2.	Księgowa/zasilek chorobowy	2 169,92 zł

ZS nr 2		
1.	Księgowa	3 137,54 zł
2.	Referent	840,00 zł
Razem		29 741,01 zł

Roczny koszt wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym, pochodnymi od wynagrodzeń i funduszem socjalnym

508.381,80 zł

Roczny koszt wraz z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym, pochodnymi od wynagrodzeń i funduszem socjalnym (5 osób) - referat obsługi oświaty

300.000,00 zł

Źródło: Opracowanie własne Powiatu Sępoleńskiego

- dla pozostałych jednostek oszczędności zakładano zgodnie ze wskazaniem kierownictwa jednostek:

- Starostwo Powiatowe w latach: 2020 r. 1 etat od stycznia – 45.408,000 zł, 1 etat od sierpnia – 19.597,50 zł, 1 etat od października – 10.628,28 zł; 2021r. 1 etat od sierpnia – 16.216,20 zł

- 2020 r. – 75.633,78 zł
- 2021 r. – 155.827,10 zł
- 2022 r. – 180.080,04 zł

– Razem oszczędności z tego tytułu w okresie naprawczym 411.540,92 zł

- oszczędności wydatków na wynagrodzenia związane ze zmniejszeniem etatów w Powiatowym Urzędzie Pracy w latach: 2020 r. 1 etat – 39.992,66 zł, 2021r. 1 etat – 39.992,66 zł

- 2020 r. – 39.992,66 zł
- 2021 r. – 79.985,32 zł
- 2022 r. – 119.977,98 zł
-

Razem oszczędności w okresie Programu Postępowania Naprawczego w PUP – 239.955,96 zł

5.3. Efekty finansowe oszczędności w wydatkach rzeczowych

Efekty finansowe oszczędności w wydatkach rzeczowych zostały oszacowane w dwóch kategoriach:

- oszczędności związane z zamrożeniem w latach 2020 - 2022 wydatków na zakup materiałów i wyposażenia, pozostałych usług oraz pozostałych wydatków, na poziomie wydatków z 2019 r.; wartość oszczędności oszacowano poprzez porównanie wydatków przy założeniu ich inflacyjnego wzrostu z poziomem wydatków przyjętym do prognozy; przy przyjętych założeniach, wartość oszczędności wyniesie w poszczególnych latach:

Razem 2020 rok 359.240,80 zł, w tym:

- w materiałach i wyposażeniu $2.605.713,62 \text{ zł} \times 103,7 \% = 2.702.125,02 \text{ zł}$ - plan 2.371.829,03 zł = 330.295,99 zł.
- w pozostałych usługach $2.871.240,90 \text{ zł} \times 103,7 \% = 2.997.476,81 \text{ zł}$ - plan 2.948.532,00 zł = 28.944,81 zł.

Razem 2021 rok 153.889,25 zł, w tym:

- w materiałach i wyposażeniu $2.702.125,02 \text{ zł} \times 2,7\% = 72.957,38 \text{ zł}$
- w pozostałych usługach $2.997.476,81 \text{ zł} \times 2,7\% = 80.931,87 \text{ zł}$

Razem 2022 rok 140.483,79 zł, w tym:

- w materiałach i wyposażeniu $2.775.082,40 \text{ zł} \times 2,4\% = 66.601,98 \text{ zł}$
- w pozostałych usługach $3.078.408,68 \text{ zł} \times 2,4\% = 73.881,81 \text{ zł}$

Łącznie oszczędności z tego tyt. w okresie programu postępowania naprawczego wyniosą 653.613,84 zł.

Ograniczenia wydatków na zakup materiałów i wyposażenia, usług oraz pozostałych wydatków:

- utrzymanie ekipy remontowej przyniesie oszczędności na usługach remontowych łącznie za 3 lata 522.152,61 zł w/g kalkulacji rozliczenia pracy brygady remontowo - budowlanej (tabela 14.) zestawienie kosztów pracy brygady (tabela 15.)

Wyliczenie $261.826,78 \text{ zł} - (81.838,41 \text{ zł} + 5.937,50 \text{ zł}) = 174.050,87 \text{ zł} \times 3 \text{ lata} = 522.152,61 \text{ zł}$.

Tabela 14. Kalkulacja rozliczenia pracy brygady remontowo-budowlanej

KALKULACJA

NAZWA : ROZLICZENIE PRACY BRYGADY REMONTOWO-BUDOWLANEJ ZA ROK 2019
INWESTOR : STAROSTWO POWIATOWE W SĘPÓLNIE KRAJEŃSKIM
ADRES INWESTORA : UL. KOŚCIUSZKI 11, 89-400 SĘPÓLNO KRAJEŃSKIE

DATA OPRACOWANIA : 17.02.2020

Stawka roboczogodziny : 15.25 zł

NARZUTY

Koszty pośrednie [Kp] 65.00 % R+S
Zysk [Z] 10.00 % R+S+Kp(R+S)
VAT [V] 23.00 % $\Sigma(R+M+S+Kp(R+S)+Z(R+S))$

Wartość kosztorysowa robót bez podatku VAT : 212867.30 zł
Podatek VAT : 48959.48 zł
Ogółem wartość kosztorysowa robót : 261826.78 zł

Słownie: dwieście sześćdziesiąt jeden tysięcy osiemset dwadzieścia sześć i 78/100 zł

Lp.	Opis	Jm	Nakłady	Koszt jedn.	R
1	Robocizna brygady remontowo-budowlanej, przy Starostwie Powiatowym w Sępólnie Krajeńskim w roku kalendarzowym 2019	rok kalendarzowy			
	obmiar = 1.000 rok kalendarzowy				
-- R --					
1*	robocizna	r-g	7690.6400	117282.260	117282.26
	$251 \times 3.83 \times 8 = 7690.64 \text{ r-g/rok kalendarzowy} \times 15.25 \text{ zł/r-g}$				
	Razem koszty bezpośrednie:	117282.26		117282.260	117282.26
	Razem z narzutami:	212867.30		212867.300	212867.30
	Cena jednostkowa:	212867.30			212867.302

PODSUMOWANIE

CAŁY KOSZTORYS

	RAZEM	Robocizna	Materialy	Sprzęt
RAZEM	117282.26	117282.26		
Koszty pośrednie [Kp] 65% od (R+S)	76233.47	76233.47		
RAZEM	193515.73	193515.73		
Zysk [Z] 10% od (R+S+Kp(R+S))	19351.57	19351.57		
RAZEM	212867.30	212867.30		
VAT [V] 23% od $\Sigma(R+M+S+Kp(R+S)+Z(R+S))$	48959.48	48959.48		
RAZEM	261826.78	261826.78		
			OGÓŁEM	261826.78

Słownie: dwieście sześćdziesiąt jeden tysięcy osiemset dwadzieścia sześć i 78/100 zł

Tabela 15. Zestawienie kosztów pracy brygady remontowo - budowlanej

	Rok 2019			
Miesiąc	Wynagrodzenie brutto	Refundacja PUP	Różnica	Liczba osób
Styczeń	25.168,63 zł	0,00 zł	25.168,63 zł	5
Luty	12.747,00 zł	11.715,83 zł	1.032,17 zł	5
Marzec	10.896,45 zł	9.609,60 zł	1.286,85 zł	5
Kwiecień	11.198,47 zł	2.402,40 zł	8.796,07 zł	5
Maj	15.943,37 zł	10.087,87 zł	5.855,50 zł	5
Czerwiec	15.588,90 zł	0,00 zł	15.588,90 zł	5
Lipiec	12.511,98 zł	16.603,26 zł	-4.091,28 zł	5
Sierpień	9.950,86 zł	0,00 zł	9.950,86 zł	4
Wrzesień	9.868,88 zł	7.734,54 zł	2.134,34 zł	4
Październik	8.530,48 zł	9.175,97 zł	-645,49 zł	3
Listopad	0,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	0
Grudzień	0,00 zł	5.997,56 zł	-5.997,56 zł	0
	132.405,02 zł	73.327,03 zł	59.077,99 zł	
Składki ZUS 17,19%	22.760,42 zł	zawarte w refundacji	-	
Razem	155.165,44 zł	73.327,03 zł	81.838,41 zł	
Średni miesięczny koszt	12.930,45 zł	6.110,59 zł	6.819,87 zł	
Średni miesięczny koszt na osobę	3 376,10 zł	1.595,45 zł	1.780,64 zł	

Fundusz socjalny

Rocznie około 46 osób, co daje 3,83 osoby na miesiąc

$$3,83 \times 1.550,26 \text{ zł} = 5.937,50 \text{ zł}$$

- utrzymanie powierzenia obsługi w zakresie BHP pracownikowi w ramach zakresu czynności w Powiatowym Urzędzie Pracy (pracownik nabył uprawnienia) z następującym efektem:

2020 rok - 4.500,00 zł, 2021 rok - 4.500,00 zł, 2022 rok - 4.500,00 zł.

Okres naprawczy łącznie 13.500,00 zł,

- utrzymanie zmniejszenia trzech numerów trzech komórkowych w Starostwie Powiatowym w okresie Programu Postępowania Naprawczego przyniesie oszczędności odpowiednio w latach (do wyliczenia przyjęto 3 numerów x 90,00 zł abonament = 210,00 zł):

2020 – 90,00 zł x 12 m-cy = 1.080,00 zł,

2021 – 90,00 zł x 12 m-cy = 1.080,00 zł,

2022 – 90,00 zł x 12 m-cy = 1.080,00 zł,

Łącznie 3.240,00 zł.

- nie udzielanie dotacji dla gminnych spółek wodnych, wartość oszczędności szacuje się rocznie 8.000,00 zł, w okresie 2020-2022 - 24.000,00zł,
- redukcja wydatków na dotacje dla stowarzyszeń rocznie 9.044,00 zł, w okresie 2020 - 2022 – 27.132,00 zł,
- redukcja wydatków na prenumeraty i publikacje

Zarząd Drogowy 6.815,00 zł rocznie x 3 lata = 20.445,00 zł

Starostwo Powiatowe 2.382,96 zł x 3 lata = 7.148.88 zł

Łącznie oszczędności z tego tytuły wyniosą 27.593,88 zł

5.4. Efekty finansowe pozostałych oszczędności.

Pozostałe oszczędności obejmują oszczędności wynikające z wymogów art. 240a ustawy o finansach publicznych, tj.:

- oszczędności w wydatkach na promocję Powiatu - efekty finansowe oszczędności z tego tytułu zostały oszacowane poprzez porównanie wartości tych wydatków w wariantach z programem postępowania naprawczego i bez wdrażania programu postępowania naprawczego, przy założeniu, że wydatki na ten cel byłyby ponoszone na poziomie wydatków z 2018 roku (26.894,72 zł).
Wartość oszczędności z tego tytułu w okresie programu postępowania naprawczego wyniesie
80.684,16 zł
- zamrożenie wydatków na diety dla radnych zgodnie z zapisami art. 240 a ustawy o finansach publicznych, do dnia zakończenia postępowania naprawczego wysokość wydatków na diety radnych nie może przekraczać wysokości wydatków z tego tytułu z roku poprzedzającego rok w którym została podjęta uchwała w sprawie programu postępowania naprawczego;
- w programie postępowania naprawczego przewidziano zamrożenie wydatków na diety radnych w latach 2020 - 2022 na poziomie wydatków z 2014r. Wskazać należy, że wydatki na diety radnych już od marca 2014r. zostały zmniejszone w porównaniu do wcześniej obowiązujących.

Oszczędności z tytułu zamrożenia wyniosą 13.327,39 zł odpowiednio w latach:

2020 r. - $147.168,00 \text{ zł} \times 3,7\% = 5.445,22 \text{ zł}$

2021 r. - $152.613,22 \text{ zł} \times 2,7\% = 4.120,56 \text{ zł}$

2022 r. - $156.733,78 \text{ zł} \times 2,4\% = 3.761,61 \text{ zł}$

- oszczędności z tytułu zmniejszenia wysokości wynagrodzeń kierownictwa (Starosta, Wicestarosta) nie oszacowano z uwagi na maksymalne obniżone stawki wynagrodzeń etatowych członków Zarządu ustalone w 2018 roku.
- likwidacja stołówki od 01.07.2020 r.

(roczny koszt utrzymania 247.205,52 zł – co daje miesięczny koszt 20.600,46 zł)

Oszczędności w

2020 r. – 123.602,76 zł

2021 r. - 247.205,52 zł

2022 r. - 247.205,52 zł

Łącznie 618.013,80 zł

Wliczenia zgodnie z tabelą 16.

Tabela 16. Kalkulacja kosztów stołówki w CKZiU Więcbork

L.p.	Nazwa	Kwota
1	Wydatki osobowe nie zaliczane do wynagrodzeń	1 000,00
2	Wynagrodzenia osobowe	144 758,60
3	Składki na ubezpieczenie społeczne i FP+ dodatkowe roczne	25 902,84
4	Zakup materiałów i wyposażenia	6 600,00
5	Zakup artykułów papierniczych	300,00
6	Centralne ogrzewanie	13 853,52
7	Zakup akcesoriów komputerowych	800,00
8	Zakup energii i wody	24 993,24
9	Zużycie ciepłej wody	7 400,00
10	Zakup usług remontowych	2 000,00
11	Zakup usług zdrowotnych	140,00
12	Zakup pozostałych usług	10 600,00
13	Zakup usług telefonicznych	2 039,77
14	Odpis na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	6 817,55
15	Oплата środowiskowa	0,00
Razem koszty funkcjonowania stołówki (wartości przybliżone)		247 205,52

- oszczędności z tytułu przekształcenia ZS Nr 2 w Sępólnie Kr. w Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy obliczono na podstawie aktualnej ilości uczniów oraz wag naliczania subwencji obowiązujących w roku 2020.

5.5 Podsumowanie efektów finansowych przedsięwzięć naprawczych

Łączna wartość efektów finansowych programu naprawczego w latach 2019-2021 – 17.965.427,47 zł.

Tabela 17. Podsumowanie efektów finansowych programu postępowania naprawczego

	2020	2021	2022	Razem program postępowania naprawczego
Oszczędności w wydatkach majątkowych	4.250.546,21 zł	4.398.871,98 zł	5.426.957,02 zł	14.076.375,21 zł
Oszczędności wydatków związane ze zmniejszeniem zatrudnienia w PUP, Starostwie Powiatowym oraz utrzymaniem referatu obsługi oświaty samorządowej	39.992,66 zł	79.985,32 zł	119.977,98 zł	239.955,96 zł
	75.633,78 zł	155.827,10 zł	180.080,04 zł	411.540,92 zł
	208.381,80 zł	193.381,80 zł	177.631,80 zł	579.395,40 zł
Oszczędności związane z utrzymaniem ekipy remontowo-budowlanej	174.050,87 zł	174.050,87 zł	174.050,87 zł	522.152,61 zł
Oszczędności związane z zamrażaniem wydatków rzeczowych: telefony, bhp,	1.080,00 zł	1.080,00 zł	1.080,00 zł	3.240,00 zł
	4.500,00 zł	4.500,00 zł	4.500,00 zł	13.500,00 zł
Oszczędności związane z zamrożeniem wydatków na zakup materiałów i wyposażenia oraz pozostałych usług	330.295,99 zł	72.957,38 zł	66.601,98 zł	469.855,35 zł
	28.944,81 zł	80.931,87 zł	73.881,81 zł	183.758,49 zł
Oszczędności w wydatkach na promocję (rozdział 75075)	26.894,72 zł	26.894,72 zł	26.894,72 zł	80.684,16 zł
Oszczędności z tyt. dotacji dla stowarzyszeń	9.044,00 zł	9.044,00 zł	9.044,00 zł	27.132,00 zł
Oszczędności z tyt. dotacji dla gminnych spółek wodnych	8.000,00 zł	8.000,00 zł	8.000,00 zł	24.000,00 zł
Oszczędności z tyt. zamrożenia diet radnych	5.445,22 zł	4.120,56 zł	3.761,61 zł	13.327,39 zł
Oszczędności z tyt. likwidacji stołówki	123.602,76 zł	247.205,52 zł	247.205,82 zł	618.014,10 zł
Oszczędności z tyt. redukcji prenumeraty i publikacji	9.197,96 zł	9.197,96 zł	9.197,96 zł	27.593,88 zł
Pozyskanie dodatkowych dochodów poprzez przekształcenie ZS Nr2 w Sepólnie Kr. w Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy	0,00 zł	337.451,00 zł	337.451,00 zł	674.902,00 zł
Razem efekty finansowe programu postępowania naprawczego	5.295.610,78 zł	5.803.500,08 zł	6.866.316,61 zł	17.965.427,47 zł

Źródła: Opracowanie własne Powiatu Sepoleńskiego

6. Prognoza budżetu Powiatu Sępoleńskiego do roku 2030

6.1. Założenia przyjęte do prognozy budżetu

Prognozę budżetu Powiatu Sępoleńskiego stanowi projekt Wieloletniej Prognozy Finansowej do roku 2030.

Podstawą do prognozy jest uchwała budżetowa na 2020 rok, przyjęty przez Radę Powiatu z późniejszymi zmianami, w których naniesiono planowane zmiany do dnia 15 kwietnia 2020 roku.

6.1.1. Założenia makroekonomiczne

Dla potrzeb prognozy przyjęto następujące założenia makroekonomiczne:

- zakładany wskaźnik inflacji, wzrostu PKB, tempa wzrostu wynagrodzeń w gospodarce oraz operacji otwartego rynku przyjęto na podstawie dokumentu "Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2018-2021" przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 23 kwietnia 2018 r. Uchwałą Nr 65, oraz na podstawie dokumentu "Wytyczne dotyczące założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Aktualizacja -październik 2014", wydane przez Ministra Finansów, w dniu 2 października 2014 r., z uwzględnieniem następujących wyjątków:

- we wskazanym dokumencie na podstawie opublikowanych prognoz oszacowano coroczne tempo wzrostu wynagrodzeń od 2022 r.,

- rentowność operacji otwartego rynku od roku 2019 przyjęto dla potrzeb prognozy na poziomie z 2018 r., przy założeniu, że będą się one zmieniać w proporcji do prognozowanych zmian w inflacji;

-centralnej ścieżki projekcji inflacyjnej Narodowego Banku Polskiego

- udziały Powiatu w podatku dochodowym od osób fizycznych i od osób prawnych w 2020 r. przyjęto zgodnie z art. 5 ust 2 i art. 5 ust 3 Ustawy z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. 2018, poz. 1530 z późn. zm.), czyli 10,25% w

przypadku udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i 1,40% w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób prawnych; założono, że w kolejnych latach prognozy, udziały te będą na takim samym poziomie jak w 2020 r.;

- stopę podatku dochodowego od osób fizycznych przyjęto na podstawie danych opublikowanych przez Ministerstwo Finansów za 2018 r; założono, że w całym okresie prognozy stawka podatku pozostanie na poziomie z 2018 r.;
- stopę podatku dochodowego od osób prawnych w 2019 r. przyjęto na poziomie określonym w art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. 2018, poz. 1036 z późn. zm.), czyli 19%; założono, że w latach 2020 - 2027 stopa podatku dochodowego od osób prawnych pozostanie na poziomie z 2019 r.;
- założono, że w całym okresie prognozy, proporcje pomiędzy stopami WIBOR 1Y, WIBOR 6M, WIBOR 3M i WIBOR IM a rentownością operacji otwartego rynku będą na poziomie z 2018 r; stopy WIBOR dla 2018 r. przyjęto na poziomie wartości średnich za okres od 1.01.2018 r. do 31.12.2018 r. - na podstawie danych publikowanych na stronie <http://www.money.pt/pieniadze/depozytv/srednia/>.

Tabela 18. Założenia makroekonomiczne.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stopa inflacji	2,30%	3,70%	2,70%	2,40%	2,30%	2,30%	2,30%	2,30%	2,30%
Stopa wzrostu PKB	3,80%	3,70%	3,60%	3,40%	3,20%	3,10%	3,00%	2,90%	2,90%
Zakładany udział powiatów w podatku od osób prawnych	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%	1,40%
Zakładany udział powiatów w podatku od osób fizycznych	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%	10,25%
Zakładana zmiana realnych wynagrodzeń - w gospodarce narodowej	5,60%	5,50%	5,50%	2,67%	2,67%	2,67%	2,67%	2,67%	2,67%
Zakładana efektywna stopa podatku dochodowego od osób fizycznych	16,60%	16,60%	16,60%	16,60%	16,60%	16,60%	16,60%	16,60%	16,60%
Zakładana stawka podatku dochodowego od osób prawnych	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%	19,00%
Zakładane stopy procentowe operacji otwartego rynku	3,46%	3,46%	3,46%	3,46%	3,31%	3,31%	3,31%	3,31%	3,31%
WIBOR 1M	1,64%	1,64%	1,64%	1,64%	1,64%	1,64%	1,64%	1,64%	1,64%
WIBOR 3M	1,71%	1,71%	1,71%	1,71%	1,71%	1,71%	1,71%	1,71%	1,71%
WIBOR 6M	1,79%	1,79%	1,79%	1,79%	1,79%	1,79%	1,79%	1,79%	1,79%
WIBOR 1Y	1,84%	1,84%	1,84%	1,84%	1,84%	1,84%	1,84%	1,84%	1,84%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2018-2021” / „Wytocznych dotyczących założeń makroekonomicznych na potrzeby wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego. Aktualizacja - październik 2014”/obowiązujące przepisy prawne/ notowania stóp procentowych/

6.2. Wyniki prognozy budżetu

Przy przyjętych założeniach, do roku 2022 włącznie, budżet Powiatu nie będzie spełniać warunku określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych, ale będzie spełniać warunek określony w art. 242 ust. 1 ustawy. Od roku 2023, warunki określone w art. 242-244 ustawy o finansach publicznych będą spełniane.

7 Spis załączników, tabel i rysunków

7.1 Spis tabel

TABELA 1.	DOCHODY I WYDATKI POWIATU W LATACH 2017 -2019 (DANE W ZŁ)	8
TABELA 2.	GŁÓWNE ŹRÓDŁA DOCHODÓW POWIATU W LATACH 2017 - 2019 (DANE W ZŁ)	9
TABELA 3.	ZESTAWIENIE DOCHODÓW POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW, W LATACH 2017 - 2019 (DANE W ZŁ)	11
TABELA 4.	GŁÓWNE KIERUNKI WYDATKÓW POWIATU W LATACH 2017 - 2019 (DANE W ZŁ)	13
TABELA 5.	ZESTAWIENIE WYDATKÓW POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW, W LATACH 2017 - 2019 (DANE W ZŁ)	15
TABELA 6.	DOCHODY, WYDATKI ORAZ PRZYCHODY I ROZCHODY POWIATU, W LATACH 2017 - 2019 (DANE W ZŁ)	17
TABELA 7.	WARTOŚĆ ZOBOWIĄZAŃ POWIATU Z TYTUŁU KREDYTÓW, POŻYCZEK, WYEMITOWANYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH NA KONIEC LAT 2017 - 2019 ORAZ WYDATKI NA OBSŁUGĘ TYCH ZOBOWIĄZAŃ (DANE W ZŁ)	18
TABELA 8.	ZOBOWIĄZANIA POWIATU NA LATA 2020 - 2022 BEZ NOWYCH ZOBOWIĄZAŃ - STAN NA DZIEŃ 31.12.2019 R.	20
TABELA 9.	WYDATKI INWESTYCYJNE NA 2020 ROK	26
TABELA 10.	PLANOWANY SPADEK ZATRUDNIENIA W STAROSTWIE I W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH (DANE W ETATACH)	30
TABELA 11.	HARMONOGRAM DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH	33
TABELA 12.	WYDATKI MAJĄTKOWE POWIATU W LATACH 2017 - 2019 (DANE W ZŁ)	36
TABELA 13.	ZESTAWIENIE WYNAGRODZEŃ I OSZCZĘDNOŚCI Z TYTUŁU POWSTANIA BIURA DS. WSPÓLNEJ OBSŁUGI OŚWIATY (DANE W ZŁ)	37
TABELA 14.	KALKULACJA ROZLICZENIOWA PRACY BRYGADY RMONTOW-BUDOWLANEJ	40
TABELA 15.	ZESTAWIENIE KOSZTÓW PRACY BRYGADY RMONTOW-BUDOWLANEJ	41
TABELA 16.	KALKULACJA KOSZTÓW STOŁÓWKI CKZIU WIĘCBORK	44
TABELA 17.	PODSUMOWANIE EFEKTÓW FINANSOWYCH PROGRAMU POSTĘPOWANIA NAPRAWCZEGO (DANE W ZŁ)	45
TABELA 18.	ZAŁOŻENIA MAKROEKONOMICZNE	48

7.2 Spis rysunków

RYSUNEK 1.	STRUKTURA DOCHODÓW POWIATU W 2019 R.	10
RYSUNEK 2.	STRUKTURA WYDATKÓW POWIATU W 2019 R.	14